

Ý NGHĨA LỄ VU LAN

Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật

Hôm nay, tôi xin chia sẻ với đại chúng một vài nét về ngày lễ Vu Lan.

Vu Lan là một ngày lễ rất trọng đại đối với những người con Phật. Chúng ta nên biết một điều là ở mỗi một quốc gia, ở mỗi truyền thống văn hoá dân tộc có những ngày lễ rất đẹp đẽ. Ví dụ như ở nơi đất nước Mỹ có những ngày lễ rất đẹp như ngày lễ Tạ Ơn, ngày lễ Noel, ngày dành cho Cha, ngày dành cho Mẹ. Tất nhiên là bên cạnh những ngày lễ quốc gia mang tính chất tưởng nhớ những vị anh hùng lớn, xây dựng đất nước, còn có những ngày lễ rất dễ thương như ngày lễ Tình Yêu (Valentine).

Văn hoá Việt Nam chúng ta cũng có những ngày lễ rất đẹp đẽ như ngày Nguyên Đán, ngày rằm tháng giêng ... Rồi những ngày lễ quan trọng đối với người con Phật, đó là ngày Phật Đản, ngày Vu lan ... và ngày lễ cực kỳ quan trọng là ngày lễ Đức Thế Tôn thành đạo. Người ta ví một câu như thế này: ví như Tất Đạt Đa sinh ra đời là một hình hài đời sống như con người mà nếu không đạt Đạo, thì chỉ là một ông Hoàng cai trị một vùng đất trên Ấn Độ mà thôi; rồi hình hài sinh thực của Ngài trả về với cát bụi thì chắc hẳn không có Ánh Đạo Vàng như hôm nay chúng ta thừa hưởng.

Đó là vài gợi ý ban đầu để Quý Vị ghi nhận về những ngày lễ đặc trưng đẹp đẽ mà người con Phật chúng ta nên nhớ. Chúng ta trở lại vấn đề ý nghĩa ngày Lễ Vu Lan.

Chúng ta đều biết Vu Lan có ba ý nghĩa quan trọng.

Ý nghĩa quan trọng đầu tiên đó là *ngày Giải Chế của Chư Tăng*. Đạo Phật được bắt đầu hai mươi sáu thế kỷ qua, từ ngày Đức Thế Tôn giáo hoá, xây dựng Tăng Đoàn cho tới bây giờ, truyền thống các Già lam là bao giờ cũng có ba tháng An Cư Kiết Hạ. Thông thường trên đất nước Ấn Độ ngày xưa, tăng đoàn vân du đi hoằng hoá khắp lưu vực sông Hằng, không có điều kiện cộng trú lại một nơi để chia sẻ kinh nghiệm tu tập; đồng thời an cư lại một nơi để có dịp Phật tử tín đồ thân cận cúng dường. Do vậy, trong một năm, Đức Thế Tôn có một pháp chế là phải an cư ba tháng. Đó là dịp để các thầy cộng trú lại với nhau. Và đây là cơ hội có rất nhiều vị chứng được Thánh quả.

Rồi sau khi Thế Tôn niết bàn, Phật giáo đi vào vùng đất Trung Hoa, vào các quốc gia đông phương của chúng ta, truyền thống này cũng được tuân thủ một cách nghiêm túc. Và ngày xưa, rất nhiều thiền đường trong già lam, qua ba tháng, có nhiều vị thiền sư đạt ngộ. Tôi có nhớ một đoạn trong lá thư của Ngài Phật Nhãn Thanh Viễn, gửi cho người bạn đồng tu của Ngài sau mùa an cư. Ngài nói mùa an cư năm nay, gạo cơm, tương chao không thiếu, nhưng điều đáng buồn là trong ba tháng an cư, không có vị thầy nào chứng được quả vị gì cả; không có người triệt ngộ, không có liễu thoát tử sinh. Cho nên, điều đáng buồn là từng lâm đang chìm dần vào suy thoái. Do vậy, ý nghĩa

quan trọng nhất của ngày lễ Vu Lan đó là ngày Chư Tăng, Ni có cơ hội an cư ba tháng để luyện học thân tâm, tu tập, thánh hạnh thành đạt được hạnh quả.

Ý nghĩa thứ hai- cũng phát xuất từ ý nghĩa thứ nhất; đó là do vì ba tháng an cư, chư Tăng, Ni có Đạo hạnh rất vững chãi, năng lượng tâm linh rất mạnh nên có thể chú nguyện được cho cư gia Phật tử, tín đồ thành đạt được nhiều bản nguyện lành. Ta nên hiểu thành đạt được bản nguyện lành không có nghĩa là chỉ thành đạt được cơm ăn, áo mặc, lợi danh ... mà là thành tựu được thiện tâm, thành đạt được phẩm chất tu bên trong. Quan trọng hơn cả, đây là ngày trả ơn công ơn sinh thành của người quá cố, cũng như cầu nguyện cho những hương linh không có người thân nơi cõi vô hình, nương năng lượng lành này của Tam Bảo được siêu sinh về cảnh giới an lạc. Do vậy, ý nghĩa thứ hai này rất quan trọng đối với đạo hiếu của người Phật tử Việt Nam.

Ý nghĩa thứ ba, đang được chúng ta nâng lên thành tính chất của văn hoá rất Việt Nam trong ngày rằm tháng bảy. Đây là ngày lễ của “Bông Hồng Cài Áo”. Ngày lễ này gắn liền với ngày lễ Vu Lan từ năm một ngàn chín trăm sáu mươi bảy cho tới nay. Khi tác phẩm bé nhỏ “Bông Hồng Cài Áo” của Thiền Sư Thích Nhất Hạnh ra đời. Đa phần, nơi nào có người con Phật, nơi nào có già lam tự viện, nơi đó quý Thầy đều tổ chức lễ “Bông Hồng Cài Áo” cho các Phật tử. *Ý nghĩa thâm sâu của ngày lễ này là để ta quay về nhớ rằng ta là những người đang thừa hưởng dòng suối ngọt ngào nhất của đời người – đó là tình thương yêu của bố và mẹ.*

Văn hoá đông-tây, kim-cổ gì cũng đặc biệt lưu ý tình cảm thương yêu của con đối với bố mẹ và của bố mẹ đối với con. Người ta nói một câu, cho dù qua bao nhiêu thời đại vẫn không bị sai lầm, đó là câu: *“nếu lòng anh không có chất liệu của sự yêu thương thì anh là người bất hạnh nhất trong cuộc đời”*.

Thử nhìn vào xã hội bên ngoài hoặc trong thế giới của thực vật và động vật, nơi nào không có nước thì nơi đó không có sự sống. Nơi nào không có sự sống thực vật thì không có chim muông, cầm thú, kể cả trùng đế cũng không thể tồn tại được. Trong tâm thức con người cũng thế, trái tim anh mà cạn nguồn thương yêu, không thể thương yêu được người sinh ra anh, thì khi anh nói anh thương người kia, thương đất nọ thì không ai tin anh được.

Cho nên, đạo đức của xã hội, phẩm chất của con người v.v.. đều bắt nguồn từ dòng chảy của thương yêu là chất liệu làm thành phẩm chất của cuộc đời. Khi sự thương yêu còn có mặt trong trái tim anh, thì hạnh phúc còn có mặt. Khi sự thương yêu vắng mặt trong trái tim anh, có nghĩa là đời sống anh bất hạnh. Anh giống như một vùng sa mạc, không có một chút nước, không có sự sống trong trái tim anh, và chắc chắn một điều là anh nhìn đâu cũng thấy chua cay, đáng nguyên rủa, đáng căm hận. Ngược lại, người có một trái tim tràn đầy thương yêu thì đời sống của người đó không hề bất hạnh, dù người đó nghèo, giàu hay thế nào đi nữa, người đó vẫn là người hạnh phúc.

Có một câu chuyện ngắn về ông cụ già. Ông ngồi chơi ở trước sân nhà. Và hôm ấy là ngày Chủ nhật, con trai ông có mặt ở nhà. Người con trai khá thành đạt trong xã hội, có địa vị, có gia đình, có tiền, có một đời sống rất sang trọng.

Thấy con quạ đáp xuống, ông hỏi người con trai của ông:

- Con gì vậy con?

Người con trai đáp:

- Thừa bố, con quạ.

Quay đi quay lại, vài phút sau, ông bố lại hỏi:

- Con đó con gì vậy con?

Người con trai đáp:

- Thừa bố, con đó là con quạ.

Lần thứ hai bố hỏi, người con trai cảm thấy hơi khó chịu.

Loay hoay chốc sau, ông bố lại hỏi:

- Con đó con gì vậy con?

Lần này người con trai trả lời hơi nặng giọng:

- Con quạ! Con nói với bố: đây là con quạ!

Ông già ngẩn ngơ một hồi rồi hỏi lần thứ tư:

- Con đó con gì vậy con?

Lần này không chịu nổi nữa, người con trai bình thường rất lễ phép, gắt gỏng trả lời:

- Con đã nói với bố rồi : đây là con quạ! Con quạ!

Con quạ! Bố có hiểu không!

Ông già không nói gì cả. Ông vào nhà, lấy một cuốn vở rất cũ mà ông cất dưới đáy tủ. Ông lật lật, kiểm cái gì đó. Xong ông đem đến, bảo người con trai:

- Con hãy đọc cái này; bố viết cách đây bốn mươi năm rồi.

Cậu con trai nhìn vào, thấy niên đại đúng là cách đây bốn mươi năm, lúc mình còn bé lắm. Anh đọc những giòng chữ:

Ngày ..., tháng...

Tôi ngồi chơi ngoài vườn, con tôi đi lẫm đẫm gân dấy. Nó hỏi tôi: “Con này con gì, bố?”. Tôi đáp: “Đây là con qua, con à!” . Rồi tôi đếm. Nó hỏi tôi câu này hai mươi lăm lần. Thế mà không lần nào tôi trả lời nó mà trái tim tôi không tràn đầy yêu thương cả. Mỗi lần nó hỏi là mỗi lần trái tim tôi tràn đầy mật ngọt của yêu thương. Chưa hề có câu hỏi nào của thằng bé làm tôi bực bội cả...

Đời sống chúng ta bây giờ rất bận rộn. Những người trẻ không có nhiều thì giờ. Ở đất nước Việt Nam: cái ăn, cái mặc, tiền cơm, tiền áo làm đời sống chúng ta nặng nề, phải chạy vạy ngược xuôi. Do vì áp lực đời sống rất nặng, đè trên tâm thức ta. Cho nên, khi về nhà, chúng ta gần như là trái bom nổ chậm. Ai đụng tới, nhiều khả năng bom nổ. Gặp trường hợp ông già nghễnh ngãng hỏi ta chừng năm lần, e rằng ta không đủ kiên nhẫn để trả lời.

Trở lại câu chuyện nhỏ trên nhưng rất cảm động, nó đánh động vào trái tim ta một điều: qua ca dao, hay tục ngữ hay bài hát cổ-kim gì, đều mang đến cho ta hình ảnh bố mẹ như núi Thái, như nước nguồn bất tận, luôn chảy mãi, không bao giờ cùng. Ví dụ bây giờ ta năm mươi tuổi, sáu mươi tuổi mà may mắn còn bố mẹ. Chúng ta về thăm, bố

mẹ vẫn còn khoẻ mạnh. Ta sẽ thấy dù mình hai thứ tóc, nhưng bố mẹ vẫn coi mình như người con bé nhỏ hồi xưa, không khác gì cả.

Nhân ngày lễ Vu Lan, có hai điều ta nên làm.

Điều thứ nhất là *ta phải biết trân quý sự hiện hữu của bố mẹ mình*. Ta có thể mua được mọi thứ trong cuộc đời, nhưng chúng ta không thể mua được tình mẫu tử hay tình phụ tử đâu. Và bài học lớn nhất để làm người - bài học rót đầy trái tim ta từ bé, là bài học thương yêu bố mẹ ta. Không có một sinh vật nào trên nhân gian này tự nhiên có mặt trên trần đời cả. Không có một con người nào sinh ra từ cây chuối hay từ búp bắp cả, mà ta được sinh ra từ bố và mẹ. Từ lòng mẹ, ta bước vào đời. Hơi thở của ta từ bé được nối liền với hơi thở của mẹ. Nhịp tim của ta cũng thế, được nhịp tim của mẹ đập thay cho ta. Và ta đi vào đời từ lúc bé cho đến năm mười mấy tuổi, ta sống trong sự bảo dưỡng tuyệt vời của chiếc nôi yêu thương bố mẹ. Cho dù áp lực xã hội có nặng đến đâu; nhu yếu về đồng tiền đối với ta mạnh đến đâu, nhưng ta hãy nhớ một điều: *hãy dừng lại để thưởng lãm nguồn suối yêu thương mà bố mẹ tặng cho ta. Nguồn suối này không bao giờ cạn*.

Nếu mình không biết trân quý sự có mặt của người thân của mình, mai kia khi người thân ta nằm xuống, mình kiếm không ra vô vàn kho yêu thương mà chưa khai thác hết, mà mình đã bỏ qua. Bận đời của mình nếu không hợp với người này, mình vẫn có thể kiếm được người khác. Nhưng bố mẹ mình qua đời, mình không kiếm được ai thay thế. Đó là điều rất thật trong cuộc sống.

Cho nên, chúng ta không nói đến cái gì cao xa, mầu nhiệm cả; chỉ nhắc đến cái rất gần với cuộc sống đời thường: ta có bố và có mẹ; có được suối nguồn yêu thương cha mẹ tặng cho lúc bé để ta trưởng thành, ta làm người cho tới hôm nay. Nếu ta biết uống nguồn suối yêu thương ấy thì đời ta có hạnh phúc. Nếu ta không biết tận hưởng nó, thì ta là người bất hạnh nhất trong nhân gian. Bằng không ngày tháng đi qua, ai cũng theo vô thường mà về với đất. Chừng đó, ta muốn có được nguồn suối yêu thương thì không còn kịp nữa rồi.

Đừng nghĩ là phải có tiền giàu, phải làm cái này, phải có cái kia làm quà bánh cho bố mẹ. Thừa không cần vậy đâu. Cái cần nhất của bố mẹ lúc về già là con mình ngồi bên cạnh, rờ bàn tay gầy còm của mình, hoặc vuốt cái lưng xương xẩu, nói một vài lời: “Mẹ có khoẻ không? Bố có khoẻ không?”.

Có những điều đặc biệt chúng ta cần lưu ý là giữa bố và mẹ có nhiều điều rất là khác. Ta gần gũi mẹ dễ hơn bố. Bố thì càng về già, càng sống cô độc hơn mẹ vô cùng. Thông thường ta thích gần gũi mẹ. Tiền ta làm được bao nhiêu, mẹ không cần biết. Ta chỉ cần than thở vài câu là mẹ lén lén lấy tiền cho ta. Rồi ở tuổi già, mẹ có thể ở được với con dâu, mẹ có thể ở được với chàng rể khó tánh. Nhưng mà ông bố thì rất khó. Con dâu đi chợ về mà để giỏ thức ăn hơi nặng tay là bố cảm thấy khó chịu. Con rể đóng cửa mạnh một chút là bố cũng đủ buồn. Thân thể người già nay đau, mai nhức. Hễ nằm xuống rồi, không muốn ngồi dậy lấy ly nước uống. Cửa sổ mở cũng không buồn đóng lại. Thân

thể mệt mỏi, uể oải theo cơ chế của hình hài. Và rõ ràng là người đàn ông về già, nếu vợ mất sớm, ở lại trong cuộc đời rất cô đơn. Do vậy ta nên biết hai tâm tình của bố và của mẹ rất là khác biệt.

Sống trên những đất nước phát triển, mọi tiện nghi không thiếu, người già như bố mẹ ta được chính phủ nuôi, nhưng cái điều mà chính phủ không thể cung cấp được, đó là tình thương của những đứa con. Mà yêu cầu đòi hỏi lớn nhất của những bố mẹ già không phải là đòi hỏi ta - những đứa con sớm thăm, tối viếng. Sinh hoạt của ta bận rộn vô cùng. Nhưng chỉ cần một cú điện thoại hỏi thăm “bố mẹ có khoẻ không?” là bố mẹ ta ấm lòng lắm rồi. Ấy vậy mà chúng ta bận rộn, tất tả ngược xuôi cả ngày, gọi điện thoại cho bạn bè, nói chuyện năm trên, năm dưới, cả giờ đồng hồ được, nhưng không gọi điện thoại về cho bố mẹ, hoặc gọi về nhưng nói chuyện với bố được hai câu, rồi dường như không có chuyện gì để nói.

Thế thì thật đáng thương cho bố mẹ ta biết mấy khi ta đã vụng về để nó xảy ra. Vậy xin các vị hãy dành một chút thì giờ thương bố mẹ, bằng cách chăm sóc bằng lời, lâu lâu về ngồi bên mẹ, thỏ thẻ vài câu. Ấm lòng biết bao nhiêu! Hay biết bao nhiêu! Nào có tốn kém gì đâu! Nhân mùa Vu Lan, xin Đại Chúng lưu ý đừng để những vụng về như trên xảy ra. Đây là trường hợp mình may mắn còn người thân.

Điều thứ hai ta cần nhớ trong ngày lễ Vu Lan *ta có thể vận dụng năng lượng tâm linh nhờ sự tu tập của mình, hồi hướng về người thân của mình nếu người thân không còn.* Năng lượng của tâm ta rất tuyệt vời, rất là lớn. Ngày xưa,

khi đi học xa, có những lúc ta nhớ mẹ, nhớ bố quay quắt. Ta không biết làm sao. Không có điện thoại để gọi. Thư viết thì đến rất chậm. Nhưng sau đó, tình cờ thư bên nhà gửi qua. Bố mẹ nhắc ngày đó, bố mẹ trông mình về ghé góm. Điều đó làm cho trái tim mình thổn thức, bồi hồi nhớ về bố và mẹ.

Từ ngàn xưa, người ta đã cảm nghiệm được tâm thức mạnh như thế. Họ dùng tâm, nghĩ về người nào, tức khắc người kia cũng đồng cảm, nghĩ giống như họ. Cho nên, dù người thân ta đã ra đi, nhưng ấy là hình hài chìm vào cát bụi, nhưng tâm thức vẫn không mất. Nếu ta một lòng hướng về người thân mình, năng lượng tâm ta mạnh vô cùng, có thể đưa ý nghĩ của ta tới người thân một cách hữu hiệu.

Điều này không có gì là mê tín cả. Truyền thống tụng kinh, hồi hướng công đức lành về cho bố mẹ rất là khoa học. Đó không phải là điều “bày đặt” trong thế giới đạo Phật. Thử hình dung khi mình giận ai, mình không cần nói. Mình chỉ cần nhìn vào mặt của người ta, người ta cảm nhận được cái giận của mình liền. Mình có thù ghét ai, không cần nói, không cần nhìn, nhưng người kia khi gặp mình, họ biết ngay mình đang thù ghét họ.

Tôi xin kể thêm câu chuyện này mà tôi vẫn thường kể cho các thiền sinh Mỹ nghe ở Lộc Uyển. Đó là câu chuyện của một chậu hoa trong ngày lễ Tạ Ôn.

Ngày lễ Tạ Ôn của người Mỹ rất là quan trọng. Cho nên thường họ mua hoa gửi về cho cha mẹ. Có anh chàng họ

cũng định mua chậu hoa, gửi bưu điện về tặng mẹ trong ngày lễ Tạ Ôn. Đứng trong hàng dài chờ mua hoa có một cậu bé. Cậu bé năn nỉ bà bán hàng:

- Cô bán cho con chậu cúc kia để về tặng cho mẹ. Con biết chậu cúc đến mười đồng mà con chỉ có năm đồng thôi. Cô cho con được thiếu chịu năm đồng.

Cô bán hàng đáp :

- Không được! Tôi có biết em ở đâu mà đi đòi tiền! Nếu em không trả tiền, đi luôn thì tôi biết làm sao!

Cậu bé thuyết phục:

- Dạ con hứa với cô là con chỉ thiếu chịu đến ngày mai, hoặc ngày một là cùng con sẽ mang tiền đến trả. Mẹ con chỉ thích hoa cúc. Vì vậy con muốn mua hoa cúc tặng mẹ.

Và cậu bé năn nỉ nhiều lần. Anh chàng đứng phía sau cảm động quá, móc tiền trả cho cậu bé, nói cậu bé hãy mang hoa về tặng mẹ!

Sau đó, anh chàng mua hoa cho chính mình và lái xe đến bưu điện để gửi hoa cho mẹ của mình. Trên đường đi, anh chàng thấy thằng bé lững thững ôm chậu cúc. Anh dừng xe lại, nói cậu bé lên xe để anh chở về nhà cho nhanh.

Anh chàng hỏi:

- Nhà em ở đâu, mang hoa về nhà chắc là mẹ em vui lắm phải không?

Cậu bé lên xe, rồi trả lời:

- Dạ mẹ em sẽ vui lắm vì mẹ rất thích cúc vàng. Anh cứ chạy thẳng đường này sẽ tới nơi.

Chạy một lúc, cậu bé xin anh chàng dừng xe lại : “Dạ đến nơi rồi!”. Hoá ra đó không phải khu nhà ở mà là nghĩa trang. Anh chàng rất ngạc nhiên nên đi theo cậu bé. Cậu bé đặt chậu cúc lên mộ của mẹ, vỗ nắm mồ và nói:

- Mẹ à, hôm nay ngày lễ Tạ Ôn. Con nhớ mẹ lắm. Con để dành tiền, mua được chậu cúc này thôi. Con xin tặng cho mẹ.

Anh chàng kia giật mình nghĩ đến trường hợp của mình. Do bận rộn quá, anh tưởng mua tặng mẹ chậu hoa, gửi bằng đường bưu điện là mẹ đủ vui rồi. Nhưng khi thấy đứa bé làm như thế, anh ta quyết định không gửi hoa qua đường bưu điện nữa. Anh lái xe sáu tiếng đồng hồ về đến nhà mẹ vào lúc nửa đêm. Anh gõ cửa. Mẹ ra đón. Mặt mẹ rục sáng niềm vui khi đứa con trai bè thăm và tình thương của người con đã đặt vào chậu hoa tặng mẹ nhân ngày lễ Tạ Ôn rất đậm ấm ấy.

Một lần nữa, xin nhắc lại, *trong ngày lễ Vu Lan, ta phải làm sao cho trái tim ta tràn đầy yêu thương*. Nếu quá khứ ta đã vụng về đối với người thân của ta, ta có thể làm điều đẹp đẽ là sửa sai ngay bây giờ. Một câu nói, một cú điện thoại, một tấm thiệp, một lần năm ba phút về thăm bố mẹ, để hưởng được hạnh phúc biết là mình vẫn còn có người thân đây. Đó là điều rất quý đối với người con Phật.

Nếu ta không được may mắn, người thân không còn. Ta vẫn làm được một điều là nhân ngày lễ Vu Lan, hãy hướng trái tim thương yêu ngọt ngào của mình, dành năm phút, mười phút, nhớ về các đấng sanh thành của chúng ta. Hãy

hứa với lòng và cha mẹ rằng: “Con sẽ làm cho đời sống của con đầy ắp thương yêu. Con sẽ trải lòng ra nuôi những đức con của con như bố mẹ từng nuôi dưỡng con. Nguyện làm cho các con của con có đời sống rất hạnh phúc; nguyện làm cho không gian trong gia đình của con đầy tràn chất liệu thương yêu”.

Từ bầu khí quyên yêu thương rất đậm đà ấy, ta nuôi dưỡng được thế hệ mầm non trong tương lai thừa hưởng được văn hoá hiếu đễ, thương yêu của đạo Phật. Nhờ vậy, đời sống của thế hệ sau rất giàu có, rất hạnh phúc khi bước vào cuộc đời.

Đó là vài điều rất nhỏ, tôi chia sẻ với các vị nhân ngày lễ Vu Lan.

*Thượng Tọa Thích Phước Tịnh
giảng tại Chùa Huệ Quang
nhân mùa Vu Lan 2006*

(Kính mời quý Đạo Hữu đọc tiếp bài Ngày Lễ Mẹ ngay dưới trang này)

NGÀY LỄ MẸ

(MOTHER'S DAY)

(Kính tặng những ai còn Mẹ hay mất Mẹ, còn Cha hay mất Cha nhân ngày **ĐẠI LỄ VU LAN** – 2009)

Kính bạch đại chúng hôm nay là ngày Lễ Mẹ (Mother's Day)¹. Tôi sẽ kể cho các vị nghe một câu chuyện rất dễ thương để tưởng nhớ đến những người mẹ. Câu chuyện này tuy ngắn nhưng rất hay.

Có một vị Thiên Thần sắp được Thượng Đế cho xuống nhân gian để làm người. Vị Thiên Thần kia rất ái ngại, thưa với Thượng Đế: “Làm sao con có thể sống được giữa trần gian trong khi con chưa biết nói tiếng của loài người, con chưa biết cách sinh sống, con không thể hội nhập vào thế giới của trần gian?...Thưa ngài, con bé nhỏ quá, làm thế nào có thể trưởng thành từ từ được trong thế giới kia?”. Thượng Đế nói:

- Yên tâm. Sẽ có người dạy cho con nói, dạy cho con sống còn trong nhân gian và chăm sóc cho con.

- Thế thì ở trần gian có nhạc không? Có những tiếng hát của những vị Thiên không?

¹ Tại Hoa Kỳ, hằng năm, ngày Lễ Mẹ (Mother's Day) được tổ chức vào ngày Chủ Nhật thứ nhì trong tháng năm, và ngày Lễ Cha (Father's Day) được tổ chức vào ngày Chủ Nhật thứ ba của tháng sáu

- Yên lòng. Mỗi khi con ngủ, sẽ có người hát ru con, và những lúc con ốm đau, sổ mũi, sẽ có người vỗ về con, những lúc con buồn, sẽ có người an ủi và lau nước mắt cho con.

- Thưa Ngài, con muốn biết tên của người bảo hộ con là gì?

- Đơn giản lắm, con hãy gọi người đó là “MẸ”.

Thưa đại chúng, đó là câu chuyện rất hay, nó tặng cho ta điều đẹp đẽ là mỗi người sinh ra trong cuộc đời này đều được học bài học thương yêu đầu đời, và bài học thương yêu này được cài sẵn trong tâm thức của từng người, lúc ta vừa mới sinh ra. Khi vừa bập bẹ tiếng nói đầu đời, chúng ta biết gọi tiếng MẸ. Vâng, MẸ là một từ thân thương không có sinh linh nào trên hành tinh này chối từ được. Anh có thể gọi bằng ngôn ngữ của quốc gia nào cũng được, nhưng nội dung tự nó đã chuyên chở đủ phẩm chất yêu thương. Do vậy người ta có câu nói tiếp theo như thế này: “Trong trái tim người nào không có sự yêu thương, không có niềm tri ân đối với các bậc sinh thành thì đời sống người đó rất là bất hạnh”. Người đó có thể có đủ mọi thứ trong nhân gian: của tiền, vật chất, lợi danh v.v... , nhưng tất cả những thứ ấy không mang lại được chút gì hạnh phúc trong đời. Ngược lại, người nào trong trái tim có chất liệu thương yêu ngọt ngào thì người đó sẽ hạnh phúc nhất trên đời, mặc dù người đó có thể không giàu có lắm, không khỏe mạnh lắm và không có lợi danh gì lớn lắm.

Thưa đại chúng, lòng nhân ái của con người, lương tâm của con người, hay gần hơn là lòng tốt của con người, cũng được đặt trên nền tảng căn bản của lòng yêu thương từ đầu đời. Đó là tình thương vô điều kiện của một người mà từ bé thơ ta được dạy là: MẸ!

Tất nhiên, chúng ta sẽ ngạc nhiên khi thấy trong văn học, thi ca, và tất cả những tác phẩm truyện ký, người ta viết nhiều đến mẹ, mà ít nói đến cha. Vậy có thiên vị, bất công lắm không? Thừa các vị, không phải như thế, chúng ta có hai điều để chia sẻ như sau:

Thứ nhất: như các vị biết, trong văn học, trong thi ca Đông Phương, người ta nói nhiều về mặt trăng và cảm hứng từ mặt trăng rất lớn; trong khi cảm hứng của con người, của thi nhân, đối với mặt trời rất ít. Ngay trong dòng chảy tâm thức của nhân loại, người ta cũng nói nhiều về mẹ, ít nói về cha. Chỉ có khoảng chừng một phần tư số lượng những bài hát, bài ca, truyện ngắn viết về cha mà thôi. Điều này cũng dễ hiểu, mặt trời thì gay gắt, nóng bức, rực rỡ, người ta không cảm thấy gần gũi, dễ chịu. Mặt trăng thì hiền dịu, mát lạnh, ngọt ngào nên người ta thấy gần. Thế nên, bên ngoài thiên nhiên như thế nào thì bên trong đời sống tình cảm con người cũng giống như thế ấy.

Thứ hai: không có mặt trời, mặt trăng không thể sáng được; không có người cha, người mẹ không thể nào trở thành một bà mẹ ngọt ngào, triu mến, với lòng yêu thương tràn đầy cho con được. Hai điều này phải hỗ trợ phù trợ cho nhau, cho nên không có một sinh linh nào, không có một đời sống nào có niềm vui, hạnh phúc mà chỉ thuần một phía. Ta không thể nào chỉ thương lắm mặt trăng mà đủ. Nếu đời sống trên hành tinh này được nuôi dưỡng bằng mặt trời và mặt trăng thì tình thương rộng mở trong trái tim con người phải được nuôi dưỡng bằng cả hai, của mẹ và cha.

Thưa đại chúng, điều mình chia sẻ ở đây là khi càng lớn lên, hình như ta quên mất điều quan trọng làm nên hạnh phúc của ta, đó là tình thương được cài vào trái tim ta từ thuở bé thơ. Cứ mỗi một năm lớn lên, mỗi khi nhớ đến mẹ, chúng ta chạy về bên mẹ vùi vãnh, xin tiền, xin xỏ đủ thứ. Hoặc những lúc buồn, giận, những lúc thất vọng khổ đau, ta tìm người an ủi, ta quên rằng mẹ là dòng

suối ngọt ngào, là nơi nương tựa vững chắc, và cũng là người xây dựng hạnh phúc của đời ta. Rồi tuổi đời chồng chất, ta đi vào đời để có công danh, sự nghiệp, với bao nhiêu cái lo âu, buồn phiền, hờn giận, bất an trấn ngự trái tim ta. Và đôi khi, sự truyền thông giữa mình với bố mẹ bị trục trặc, ta quay lưng lại chối bỏ nguồn suối thương yêu mà bố mẹ đã cho ta từ thuở nằm nôi. Đợi tới lúc mẹ hấp hối trên giường bệnh hay bố sắp sửa ra đi, rời cuộc đời này về bên kia cõi vĩnh hằng, ta ân hận vô cùng, ta vội đến bên giường, thảm thì đôi ba tiếng. Bấy giờ thì bố và mẹ không còn có cơ hội nghe những lời nói dịu ngọt của ta nữa.

Đôi khi chúng ta vụng về vô cùng, chúng ta đã từng làm những việc đau lòng người thân. Dĩ nhiên, ta còn có cơ hội chuộc lại lỗi lầm, nhưng mình cứ lần lữa, triển hạn, ngày lại qua ngày; đợi đến lúc không còn cơ hội nữa, mình mới ân hận thì quá muộn màng. Cho nên, nhân ngày lễ MẸ hôm nay, tôi xin chia sẻ đôi điều để các vị ghi nhớ:

- Ta được lớn khôn như hôm nay, lòng yêu thương, trái tim nhân ái, kể cả hạnh phúc ta đang có, tất cả đều bắt đầu từ người bảo hộ đầu đời ban tặng cho ta.

- Dù cho cuộc đời có bận rộn lắm, có vất vả ngược xuôi, ta cũng phải dành một chút thời giờ để hướng về tri ân các đấng sanh thành, những người sinh trưởng ta.

Trái tim mình có niềm tri ân tràn đầy thì chắc chắn mình sẽ được hạnh phúc, hạnh phúc được làm bằng lòng yêu thương, bằng sự tri ân của mỗi người.

Thưa đại chúng, ngoài bà MẸ đã cho ta hình hài này, bảo hộ ta cho tới lớn khôn, ta còn có một bà mẹ lớn hơn, đó là HÀNH TINH NÀY. Mọi sinh vật trên hành tinh này đều được nuôi dưỡng

bằng MẸ ĐẤT, một cái từ rất thiêng liêng, hàm ý bảo dưỡng, chở che, nâng đỡ cho mọi sinh linh. Ta từ lòng đất biểu hiện lên có mặt trên cuộc đời này, lao xao một lúc rồi trở về với đất. Thức ăn ta tiêu thụ hàng ngày phát xuất từ đất, nguồn nước ta uống cũng từ đất; thế mà đời sống văn minh của con người phát triển ngày càng cao, khả năng tàn phá môi trường hủy hoại cuộc sống của chúng ta đối với MẸ ĐẤT ngày càng lớn. Chính nền văn minh hiện đại của con người, với mức độ phát triển các loại vũ khí tối tân, có khả năng tiêu diệt bảy mươi lần hành tinh này.

Thừa đại chúng, mức độ ô nhiễm môi trường sống càng ngày càng nặng hơn. Đôi khi chúng ta nghe những nhà khoa học có lương tâm báo động cho chúng ta biết về mức độ tàn phá môi trường rất nghiêm trọng. Thế nhưng những điều cảnh báo của họ giống như tiếng muỗi kêu ngoài sa mạc mênh mông. Con người vẫn chưa ý thức gì về sự diệt vong của bản thân hành tinh này. Ở một mức độ nào đó, ta có thể đánh giá đời sống của ta ngày càng khá hơn, càng phát triển nhiều hơn. Nhưng mặt khác, ta thấy rằng đời sống của ta, tâm thức của ta, sự phát triển lòng yêu thương không hơn ngày xưa. Xưa kia, người ta thù hận, giết nhau bằng cây gậy, viên đá rất thô sơ, mức độ độc ác tuy có, nhưng hãy còn nhỏ nhoi, ở mặt rất hẹp. Bây giờ, con người văn minh hơn nhiều, mức độ tàn sát của họ rộng lớn hơn, họ không chịu trách nhiệm về chuyện sát nhân của họ. Họ có thể đứng nơi này ấn nút rất nhẹ cũng đủ hủy diệt hàng trăm triệu người ở các thành phố khác thật dễ dàng. Họ có thể hủy diệt một quốc gia trong vòng vài phút. Thế nên, có thể nói, với văn minh, khoa học hiện đại, người ta có khả năng hủy diệt con người vô tội vạ, và họ không nhớ rằng ta vốn được biểu hiện từ MẸ ĐẤT, mai kia ta sẽ trở về với MẸ. Nếu con người có khả năng nhìn lại thấy mình từ đâu sinh ra, phải biết thương yêu, quý trọng, bảo vệ bà mẹ mình, và từ đó cũng khởi phát lòng yêu thương đối với bà mẹ vĩ đại là quả địa cầu này. Ta đã từng sinh ra từ lòng mẹ, ta biết rằng mẹ còn đó, thế hệ con em ta

bắt đầu có mặt. Nếu ta vung vãi, hoang phí những nguyên liệu của hành tinh này một cách vô tội vạ là ta giết chết những thế hệ sau, có khác gì sau khi chào đời, lớn khôn, mình giết đi bà mẹ đã từng cứu mang mình vậy. Ý thức được điều ấy, *trong cuộc sống hằng ngày, chúng ta phải làm thế nào để trả lại cho đất điều kiện tốt lành nhất để đất có thể hồi phục lại sức sống bấy lâu nay đã bị con người tàn phá.*

Thưa đại chúng, chúng ta không những học được nơi MẸ ĐẤT về sự kiên nhẫn đợi chờ, như tôi vừa chia sẻ. Chúng ta còn học được những lời dạy từ Đức Thế Tôn ngày xưa để rèn luyện tâm mình, khiến cho đời sống mình có phẩm chất hơn. Có một lần Đức Thế Tôn tới thăm La Hầu La. Lúc bấy giờ chú còn bé lắm, có thói quen nói dối để làm trò vui. Đức Thế Tôn bảo La Hầu La mang chậu cho Ngài rửa chân. Khi rửa chân xong, nước trong chậu rất đen và dơ, Đức Thế Tôn đưa chân hất nước trong thau ra, và hỏi La Hầu La: “Con nghĩ rằng nước trong thau này ta đổ đi có đáng tiếc không?”

La Hầu La nói: “Dạ không đáng tiếc tại vì nước đã dơ rồi, không thể dùng để làm được cái chi cả”. Thế Tôn đưa chân hất cái chậu qua một bên và hỏi:

- Nếu chậu này có bể đi thì con có tiếc không?”

- Bạch Thế Tôn, con không tiếc vì chậu đã ô uế dùng rửa chân thôi, giá trị cũng không bao nhiêu, nếu có bể đi, không ai tiếc cả.

Từ đây, Đức Thế Tôn dạy thêm một bài học để La Hầu La có được đức tính kiên nhẫn và yêu thương. Ngài nói:

- Dù con sinh trong gia đình quyền quý, mang dòng họ Thích như ta, thế nhưng, tâm không tu tập, nói năng lừa dối, không đầy đủ phẩm hạnh của một người tu thì con có mặt hay không có mặt trong tăng đoàn cũng chẳng có gì đáng tiếc cả. Con hãy học cái hạnh của đất, khiêm cung như đất, kiên nhẫn như đất và chấp nhận mọi thứ như đất để tu tập tâm cho thuần thiện.

Người ta có thể đổ hương hoa và đất, đất vẫn mỉm cười, người ta có thể đổ nước bẩn vào đất, đất cũng vui lòng chấp nhận. Người ta giẫm đạp chân lên hành tinh, hành tinh vẫn vui vẻ đón từng bước chân.

Thưa đại chúng, đây là bài học Đức Thế Tôn dạy La Hầu La ngày xưa. Tuy nhiên, ta có thể qui chiếu nó vào đời sống tu tập của mình, để làm được những điều tuyệt vời cho chính đời sống của mình. Tuyệt vời nhất là làm thế nào để có thể lấy đi những cái buồn phiền bực bội, giận tức trong tâm thức mình. Như tôi vừa chia sẻ cùng quý vị, có những lúc ta quay lưng lại với người sinh ra ta, do vì những sự bất đồng, buồn phiền, giận tức của ta đối với đáng sinh thành. *Nếu các vị biết học hạnh khiêm cung của đất, học hạnh chấp nhận, yêu thương của đất, tất cả những cái phiền muộn bực bội của các vị tự nhiên sẽ dịu nhẹ và bốc khói bay đi.* Làm điều này không có nghĩa là mang lại lợi ích gì cho những bậc sinh thành, làm điều này có nghĩa là mình mang món quà yêu thương tặng lại cho trái tim của mình thôi. Người nào trong lòng buồn phiền, giận tức là người bất hạnh, thôn thức vô cùng. Dĩ nhiên lúc ấy tâm thức không có chỗ để dung chứa cái gì cả, cho nên nếu mình lấy đi những buồn phiền, bực bội của lòng, tự nhiên trái tim mình mở rộng không gian minh mông sự yêu thương như chất mật ngọt tràn lại trong tâm thức của ta. *Ta hãy học hạnh của đất, chấp nhận và cho qua đi tất cả những thứ u buồn, sầu não, bực bội, lo lắng của trái tim, thế thì ta có thể làm hồi phục lại niềm thương yêu ngọt ngào từ thuở mới sinh ra.* Làm được điều này không có gì

ghê gớm cả, đó chỉ là hồi phục lại cái gì đã mất, đã bỏ quên bấy lâu mà thôi. Khi trong lòng người nào có sự yêu thương, khoan dung và tha thứ, người đó đi bất cứ nơi đâu trên thế gian này, sống bao nhiêu năm trên đời, người đó vẫn là người đẹp, vẫn là người trẻ, và là người dễ thương, hạnh phúc.

Có một đứa con trai kia, khi còn ở trung học, đã gạ gẫm với bố, anh ta nói rằng: “Con nghĩ khi con tốt nghiệp trung học xong thì món quà tặng của bố không có gì tuyệt vời bằng chiếc xe thể thao, con rất mê chiếc xe thể thao. Và từ năm lớp chín, lớp mười, lớp một anh đã nói điều đó. Anh nghĩ rằng khi mình tốt nghiệp lớp mười hai thế nào bố cũng mua cho mình. Nhìn vào túi tiền của ông già, anh biết là ông có khả năng mua cho mình, chớ không đến đâu. Khi thi cử xong lấy được mảnh bằng về đưa cho bố “Thưa bố, đây là món quà con phấn đấu mười hai năm để có được, con nghĩ bố sẽ tặng cho con món quà tương xứng lại với mảnh bằng con có được”. Bố nói “Ô! Bố rất cảm ơn con, bố có món quà này tặng cho con” và khi anh cầm món quà lên anh rất thất vọng, đó là cuốn sách được thắt cái nơ, anh thất vọng nói anh đâu có cần cuốn sách này, và ném cuốn sách qua một bên. Anh ngoe nguẩy bỏ đi và nói: “Con hứa với bố bằng khả năng của con, bằng công sức của con, con sẽ kiếm được một chiếc xe y như ý con muốn.” Bắt đầu từ đó anh không về nhà nữa, sức phấn đấu của anh cũng khá kiên cường. Nhiều năm đi qua, anh mua được chiếc xe thể thao như anh mơ ước, có một gia đình như anh mơ ước. Đôi khi nhìn lại lòng thấy ray rứt, có những boăn khoăn nhớ thương bố, nhưng lòng tự ái của đứa con trai quá lớn, anh không về, và cũng chẳng buồn gọi điện thoại về. Một hôm, được bệnh viện gọi báo tin anh phải về gấp, bố anh đang hấp hối, anh hãy về nhận phần di chúc của cha. Anh vội vàng lái xe về, đoạn đường rất xa vì không thể mua vé phi cơ được. Về đến nơi thì người thương yêu mà mình oán giận lâu nay đã được người ta bỏ vô quan tài, chừa lại cái mặt để nhìn. Ngôi nhà rất trống trải, bao nhiêu năm trôi qua, giờ đây trông rất tiêu điều.

Khi bước vào nhà, trên bàn có tờ di chúc và tất cả của cải trong nhà ông để lại cho người con. Trên đầu giường của bố vẫn còn nguyên món quà của bố nhân ngày anh tốt nghiệp. Cuốn sách bố đã gói lại ngày xưa vẫn còn nguyên như thế, vẫn trân trọng để trên đầu giường của bố. Nước mắt đầm đìa, anh cầm món quà lên mở ra, và bất ngờ có một vật gì từ cuốn sách rớt xuống, hóa ra đó là chiếc chìa khóa của chiếc xe và anh cầm lên hóa đơn đã điền ngày tháng năm, rõ ràng là ngày tháng năm anh thi đậu với dòng chữ ghi: “đã trả tiền đủ”.

Thưa đại chúng ta cũng có thể hiểu được người con bất hiếu kia ân hận cả đời. Từ đó về sau, mỗi lần anh cầm chìa khóa, mỗi lần nhìn chiếc xe, anh nghe lòng xót xa, cay đắng. Trong đời sống, ta biết có rất nhiều trường hợp xảy ra giữa cha mẹ và con cái như thế. Đôi khi chúng ta đã từng vụng về hành xử như vậy, và đâu biết rằng lòng của đấng sinh thành lớn vô cùng mà mình nỡ quay lưng chối bỏ. Tất nhiên, ta vẫn có thể kịp thời sửa sai, nếu ta còn sống trên nhân gian này, và may mắn hơn nữa, nếu người thân chúng ta hãy còn sống trên đời.

Hôm nay, nhân ngày Mother's Day, tôi chỉ có vài câu chuyện ngắn gửi tặng các vị, mong rằng đại chúng hãy nhớ rằng những vị Thiên Thần nhỏ, khi rời thiên đường, đến với trần gian này đã được một ngư ời bảo hộ ta thật tuyệt vời, dạy cho chúng ta những tiếng gọi bập bẹ đầu đời, cho ta uống từng giọt sữa, vỗ về ta lúc ta buồn, lau nước mắt những lúc ta sầu khổ bất an. Và cho dù người đó đã ra đi, hay còn ở trần gian này, ta hãy biết trân quý những gì chúng ta đang có. Mong rằng các vị khéo nuôi dưỡng trái tim thương yêu của các vị đối với các bậc sinh thành. Làm được điều này là mình tặng cho mình cái hạnh phúc tuyệt vời mà mình đã từng có, nhưng mình bỏ quên. Làm được điều này có nghĩa là mình mang món quà hạnh phúc tặng cho thế hệ tương lai. Dem lại an lạc, hạnh phúc cho cả hành tinh này.

Xin cảm ơn quý vị.

*Thượng Tọa Thích Phước Tịnh giảng
tại Tu Viện Lộc Uyển
ngày 13 tháng 5 năm 2007*